herpy

WĘŻE

pyton woma

Aspidites ramsayi

Aspidites ramsayi to spokojny, nocny pyton pustynny z wnętrza i zachodniej części Australii. Osiąga 140-170 cm, nie ma dołków termoczułych, które zwykle są cechą charakterystyczną pytonów, a w naturze żywi się jaszczurkami, małymi ssakami i ptakami. W niewoli chętnie je i jest odporny, ale wymaga terrarium z suchym podłożem, głęboką warstwą do kopania i ciasną, ciemną kryjówką.

Rodzina: Pythonidae Nazwa angielska: Woma Python Dawna nazwa: *Aspidiotes ramsayi; Aspidites collaris; Aspidites melanocephalus ramsayi*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**140-170 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-25 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Naziemny i kopiący nory**
Środowisko	**Pustynia i półpustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**120 × 60 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**26-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**31-33 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**50-70%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**24-48 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**5-20 jaj**
Inkubacja	**60-75 dni** przy 30-32 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Aspidites ramsayi to masywny, gładki i lekko spłaszczony pyton z wąską głową, małymi oczami i ogonem zakończonym cienkim szpicem. Ciało pokrywają drobne, gładkie łuski, 50-65 rzędów w połowie długości ciała, a głowa ma duże, symetryczne tarczki. Nazwa rodzajowa *Aspidites* oznacza "tarczownik" i odnosi się właśnie do nich. Rodzaj nie ma dołków termoczułych wzdłuż warg, które występują u większości innych pytonów.

Ubarwienie podstawowe waha się od jasnobrązowego, oliwkowego i pomarańczowego po różowe i czerwone, z ciemniejszymi pręgami lub marmurkowym wzorem. Głowa i szyja są zwykle jednolicie żółte do żółtobrązowych, a wokół oczu i na pysku znajdują się ciemne pola. Brzuch jest kremowy do jasnożółtego z brązowymi i różowymi plamami. *A. ramsayi* odróżnia się od blisko spokrewnionego *Aspidites melanocephalus* tym, że nie ma całkowicie czarnej głowy i czarnej szyi.

Dorosłe osobniki mają zwykle 140-170 cm długości wraz z ogonem, ale zwierzęta z południowej części zasięgu mogą osiągać około 240 cm i ważyć ponad 4,5 kg. Gatunek opisano w 1882 roku i nazwano na cześć australijskiego zoologa Edwarda Piersona Ramsaya. Przez pewien czas uznawano go za podgatunek *A. melanocephalus*, ale dziś jest odrębnym gatunkiem. W niewoli spotyka się zarówno naturalne odmiany barwne, jak i wyhodowane morfy; ten poradnik dotyczy gatunku, a nie morf.

A. ramsayi to jeden z najspokojniejszych pytonów w terrarium. Jest bardziej aktywny niż wiele innych pytonów, chętnie je i dobrze rozmnaża się w niewoli.

Występowanie i środowisko

Aspidites ramsayi związany jest z suchymi obszarami zachodniej i środkowej Australii. Występuje w Australii Zachodniej od regionu Pilbara przy Port Hedland, w dół wzdłuż wybrzeża i śródlądowych równin piaszczystych, aż po obszar między Geraldton a Perth oraz na wschód w kierunku Kalgoorlie. Dalej na wschód zasięg obejmuje południową część Terytorium Północnego i północną część Australii Południowej, aż po południowo-zachodni i środkowy Queensland oraz północno-zachodnią Nową Południową Walię. Miejscem typowym jest Fort Bourke w Nowej Południowej Walii.

Zasięg jest rozczłonkowany. Gatunek zniknął z dużej części swojego dawnego obszaru na południu i wschodzie, zwłaszcza z terenów rolniczych w południowo-zachodniej Australii Zachodniej, gdzie od 1989 roku nie potwierdzono żadnych stwierdzeń. Na Czerwonej liście IUCN gatunek uznawany jest za niezagrożony, ale kilka lokalnych populacji jest krytycznie zagrożonych. Australia nie zezwala na eksport dzikich gadów, więc wszystkie zwierzęta w handlu pochodzą z hodowli.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Aspidites ramsayi żyje na suchych terenach o piaszczystej lub gliniastej glebie: na czerwonej pustyni piaszczystej ze spinifeksem i krzewami, w zaroślach, na równinach piaszczystych i w suchych, otwartych lasach. Jest aktywny nocą, a dzień spędza ukryty w pustych pniach, pod suchymi liśćmi i gałęziami, w zagłębieniach pod kępami traw, a przede wszystkim w norach, gdzie korzysta z kryjówek wykopanych przez inne zwierzęta. Nory są najważniejszym zasobem w jego środowisku, ponieważ utrzymują równą i chłodną temperaturę, także wtedy, gdy powierzchnia latem nagrzewa się powyżej 40 °C lub zimą spada poniżej zera.

Nocą wąż szuka pożywienia zarówno na powierzchni, jak i w norach. Ofiarami są głównie gady, takie jak jaszczurki i węże, ale też małe ssaki i ptaki naziemne. Wiele ofiar chwyta w wąskich korytarzach, gdzie nie ma miejsca, by się wokół nich owinąć; dociska wtedy pętlę ciała do ofiary i przytrzymuje ją przy ścianie. Dlatego wiele dorosłych osobników ma blizny po ofiarach, które zdążyły się bronić. Klimat jest suchy, z bardzo gorącymi latami, zimnymi zimowymi nocami i niewielkimi, nieregularnymi opadami.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 120 × 60 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość); minimalne wymiary zapożyczono od pytonów podobnej wielkości. Wąż jest aktywny i chętnie się przemieszcza, więc im większe terrarium, tym lepiej. Terrarium musi mieć solidne, szczelne połączenia i pewną pokrywę lub zamki drzwiczek, ponieważ *Aspidites ramsayi* jest silny i szuka drogi ucieczki przez szczeliny. Młode można trzymać w mniejszych pojemnikach, ale muszą mieć co najmniej dwie kryjówki.

Ciasna, ciemna kryjówka to najważniejszy element wystroju. Gatunek jest nocnym wężem kopiącym i czuje się lepiej, gdy może wpełznąć do ciasnej przestrzeni. Umieść kryjówkę na każdym końcu, by wąż mógł wybierać między ciepłymi a chłodniejszymi warunkami, i najlepiej dodaj wilgotną kryjówkę z lekko zwilżonym torfowcem, używaną tylko podczas linienia. Duże, przymocowane kamienie i kora korkowa urozmaicają przestrzeń. Stosy kamieni muszą być sklejone, aby nie mogły się osunąć i zranić węża.

Jako podłoże sprawdza się luźna mieszanka piasku i ziemi w warstwie 8-10 cm, w której wąż może się zakopać, ale podłoże musi pozostać suche. Wióry osikowe, papier gazetowy i mata terrarystyczna to proste alternatywy, szczególnie podczas kwarantanny. Węża trzyma się pojedynczo; nigdy nie trzymaj razem dwóch samców.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

Terrarium musi mieć wyraźny gradient. W dzień chłodny koniec powinien mieć 26-29 °C, a miejsce wygrzewania 31-33 °C. Nocą temperatura może spaść do 22-25 °C. Gatunek znosi chłodniejsze warunki niż wiele innych pytonów, ponieważ w naturze spędza większość czasu w chłodnych norach, ale zawsze musi mieć do wyboru ciepłą strefę, by móc się nagrzać na potrzeby trawienia i linienia.

Ciepło można zapewnić matą grzewczą pod terrarium lub w jednym jego końcu, sterowaną termostatem z czujnikiem przy powierzchni. Dodatkowa lampa grzewcza jest zbędna, jeśli mata jest wystarczająco duża. Wąż nigdy nie może mieć możliwości dotknięcia źródła ciepła, bo grozi to poważnymi oparzeniami. Mierz temperaturę cyfrowymi czujnikami i termometrem na podczerwień. Temperatura nocna nie jest udokumentowana dla tego gatunku i została zapożyczona od pytonów z podobnych siedlisk.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Aspidites ramsayi pochodzi z suchych regionów, ale dzień spędza w norach, gdzie powietrze jest bardziej wilgotne niż na powierzchni. Wilgotność powietrza w terrarium powinna wynosić 50-70 %, a podłoże musi być suche. Wyższa wilgotność powoduje pęcherze na skórze i sprzyja bakteriom, które mogą prowadzić do gnicia łusek, dlatego wentylacja musi być dobra. Mała miska ze świeżą wodą, w której wąż nie może się położyć, zwykle wystarcza do utrzymania wilgotności; regularnie wymieniaj wodę.

Młode potrzebują nieco wyższej wilgotności i zawsze muszą mieć dostęp do świeżej wody. Podczas linienia wilgotność podnosi się do 80-90 %, np. za pomocą wilgotnej kryjówki. Węże z nor czerpią wilgoć z gleby, więc wilgotna kryjówka może pomóc także dorosłym osobnikom, które źle linieją.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest nocny i nie wymaga UVB, ale słabe UVB jest korzystne. Należy do strefy Fergusona 1. Użyj słabej świetlówki T5 UVB 5 % nad jedną połową terrarium, tak by indeks UV najbliżej lampy wynosił najwyżej około 1, i zawsze zapewnij ciemne kryjówki i cień. Zalecenie zapożyczono od pokrewnych nocnych pytonów.

Światło powinno być włączone 12 godzin latem i 10 godzin zimą, sterowane wyłącznikiem czasowym. Noc musi być ciemna.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Aspidites ramsayi ma silny odruch żerowania i chętnie przyjmuje myszy, szczury i kurczęta. Podawaj mrożone i rozmrożone zwierzęta ogrzane do około 35 °C i używaj długiej pęsety do karmienia, ponieważ wąż atakuje gwałtownie i może połknąć czubek pęsety razem z ofiarą. Trzymaj mocno i puść dopiero wtedy, gdy wąż złapie ofiarę. Ofiara powinna ważyć około 10 % masy węża lub być tak szeroka jak najgrubsza część jego ciała.

Młode karmi się co 7-10 dni noworodkami lub małymi myszami po pierwszym linieniu, a dorosłe co 2-3 tygodnie szczurami. Schemat karmienia zapożyczono od pytonów podobnej wielkości. Gatunek łatwo tyje, bo prawie nigdy nie odmawia jedzenia, więc waż go i obserwuj kształt ciała; ogranicz karmienie, jeśli staje się zbyt gruby. Niektóre osobniki mimo to odmawiają jedzenia przez całe tygodnie, zwłaszcza samice w okresie godowym i zwierzęta niedawno przeniesione. Utrzymuj wtedy kryjówkę w ciemności i zostaw zwierzę w spokoju.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Aspidites ramsayi jest spokojny, aktywny i łatwo przyzwyczaja się do brania na ręce. Młode mogą być nieco nerwowe, a odruch żerowania jest silny także u spokojnych osobników, więc umyj ręce przed wzięciem węża i nie wyjmuj go tuż po posiłku. Niektóre młode są skłonne do gryzienia i pozostają takie jako dorosłe. Nowego węża zostaw w spokoju na kilka tygodni, aż zacznie regularnie jeść, a potem bierz go spokojnie i podpieraj ciało obiema rękami. Nie bierz go na ręce przez pierwsze dni po posiłku ani podczas linienia.

Wąż często nocą wyrusza na zwiedzanie i chętnie kopie w podłożu. Ukrywa objawy choroby, więc coroczna wizyta u weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów to dobry nawyk.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć określa się sondą i powinna to robić doświadczona osoba lub weterynarz. Samice dorastają do większych rozmiarów niż samce. Samce mogą się rozmnażać od około dwóch lat, samice od dwóch do trzech lat, gdy są dobrze wyrośnięte i w dobrej kondycji. Samic zbyt młodych lub zbyt chudych nie należy przeznaczać do rozrodu.

GODY I KOPULACJA

Okres chłodzenia stymuluje kopulacje. Temperaturę nocną obniża się o około 5 °C, wyłączając matę grzewczą na noc, a temperaturę dzienną utrzymuje się nieco niżej niż zwykle. Okres ten trwa 3-5 miesięcy od jesieni, np. od października lub listopada. Samca dołącza się do samicy i kopuluje z nią przez większą część tego okresu. Pod koniec węże tracą zainteresowanie sobą i samca można wyjąć.

Kopulacja nie zawsze oznacza, że samica złoży jaja. W przeciwieństwie do innych pytonów samica najwyraźniej nie owuluje przed kopulacją, więc dopiero po udanej kopulacji staje się wyraźnie grubsza w tylnej części ciała.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Jaja mogą pojawić się nawet 3-5 miesięcy po kopulacji. Zniesienie liczy 5-20 stosunkowo dużych jaj; samica o długości około 150 cm składa zwykle około 11. Krótko przed złożeniem jaj samica leży na boku lub obraca się brzuchem do góry. Od tego momentu utrzymuje się ją w temperaturze dziennej przez całą dobę.

Daj samicy skrzynkę lęgową, w której może leżeć zwinięta, najlepiej taką, którą można wstawić bezpośrednio do inkubatora. Samica owija się wokół jaj i je wysiaduje, a jeśli jaja są przenoszone, trzeba obchodzić się z nią ostrożnie.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

INKUBACJA

Jaja mogą zostać u samicy lub zostać przeniesione do inkubatora. Do przeniesienia potrzebne są dwie osoby: jedna trzyma samicę, a druga rozplata jej sploty, nie naruszając zniesienia. Jaja układa się w podłożu inkubacyjnym w tej samej pozycji i nie wolno ich obracać. Jeśli jaja są sklejone, można je zostawić razem, żeby nie rozerwać skorupek. Zrób małe zagłębienia w wermikulicie lub perlicie, żeby jaja się nie toczyły, i przykryj mniej więcej dwie trzecie każdego jaja. Podłoże powinno być wilgotne, ale nie mokre.

Temperatura inkubacji wynosi 30-32 °C, najlepiej stałe 31 °C. Wyklucie następuje po 60-75 dniach. Wilgotność powietrza w inkubatorze nie jest udokumentowana. Młode nacinają skorupkę i wychodzą w ciągu doby.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo wyklute młode można trzymać tak jak dorosłe, tylko przy nieco wyższej wilgotności i ze stałym dostępem do wody. Trzymaj je pojedynczo w małych pojemnikach zabezpieczonych przed ucieczką. Gdy młode zaczynają linienie, wilgotność podnosi się do 80-90 %. Zaczynają przyjmować noworodki gryzoni po pierwszym linieniu i mogą szybko rosnąć: w ciągu pierwszego roku mogą osiągnąć około 120 cm, ale mniej jest częstsze.

Zdrowie i częste błędy

Aspidites ramsayi jest odporny, a większość problemów wynika z niewłaściwej wilgotności lub zbyt obfitego karmienia. Typowe problemy to:

- Pęcherze i gnicie łusek, gdy powietrze lub podłoże jest zbyt wilgotne. Utrzymuj terrarium w suchości i natychmiast korygij warunki.
- Otyłość, ponieważ gatunek przyjmuje niemal każde podane jedzenie.
- Połknięcie pęsety do karmienia razem z ofiarą. Używaj długiej pęsety i trzymaj ją mocno, aż wąż złapie ofiarę.
- Nieudane linienia, najczęściej wynikające z niewłaściwej temperatury lub zbyt niskiej wilgotności.
- Oparzenia przy bezpośrednim kontakcie ze źródłem ciepła.
- Świszczący oddech, śluz, otwarty pysk, dłuższy brak apetytu poza okresem rozrodu, apatia i utrata masy ciała. Wymaga to wizyty u weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów.
- Serpentowirus (dawniej nazywany nidowirusem), rozpowszechniony wśród pytonów w niewoli. Wywołuje chorobę dróg oddechowych ze śluzem i otwartym pyskiem, zakażenie nie ustępuje, a wiele zakażonych zwierząt umiera. Nowe zwierzęta trzymaj w kwarantannie i przetestuj je u weterynarza, zanim znajdą się w pobliżu innych pytonów.

Nowe zwierzęta trzymaj oddzielnie od innych gadów przez okres kwarantanny.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/weze/aspidites-ramsayi